

IV. Література XX ст.

Тема 33. Андрій Малишко (1912 — 1970)

Андрія Малишка називають «солов'їним серцем України» за його невмирущі пісні. У поезії XX ст. він залишився найпослідовнішим поетом-традиціоналістом, який, попри всі модерні віяння, зберіг глибинну народнопоетичну основу лірики, яскраву образність, колоритну мову.

Кордоцентризм - найхарактерніша ознака поезій А. Малишка (від лат. cordis - серце); основою людських думок і почуттів є серце, душа, настрої, почуття. Чуттєві компоненти лірики Малишка - любов до матері, родини, України, народні пісні й думи (за Д. Пав личком).

Етапи творчості Андрія Малишка

I (30 - 40-ві роки) - період становлення і зростання мистецького таланту. Вихід збірок поезій «Батьківщина» (1936), «Лірика» (1938), «З книги життя» (1938) та ін. Деякі вірші були ідеологічними, оспівували життя країни, недавнє революційне минуле, сповнені героїко-романтичним пафосом.

II (1941 - 1956) - період воєнних лихоліть і повоєнних випробувань, пов'язаних із наступом на українську національну культуру. Поезії наповнені патріотичним змістом. Вихід збірок поезій «До бою вставайте!» (1941), «Україно моя» (1942), «Слово о полку» (1943), «Ярославна» (1946), «Весняна книга» (1949), «За синім морем» (1950), «Що записано мною» (1956) та ін.

III (1957 - 1970) - період нового піднесення таланту А. Малишка; розквітає пісенна лірика, філософсько-медитативна (на засадах неокласицизму), поет звертається до канонічного вірша («Сонети синього квітня», «Октави зеленого лісу»). Вихід збірок «Серце моєї матері» (1959), «Полудень віку» (1960), «Віщий голос» (1961), «Прозорість» (1962), «Дорога під яворами» (1964), «Рута» (1966), «Серпень душі» (1970). Остання вийшла після смерті поета.

Акценти творчості А. Малишка:

- любов до матері, родини;
- любов до народної пісні;
- Україна в роки найтяжчих випробувань;
- осмислення духовності і бездуховності людства;
- роздуми над сутністю буття;

- боротьба добра і зла;
- місце митця і його слова в житті.

А. Малишко, створивши цикл «Україно моя», сказав: «У той тяжкий час, можливо, більш ніж будь-коли, ми зрозуміли, що наш народ вічний, що силі його немає краю, як не може бути кінця його мові, його пісням, його творчості».

Платон Майборода написав 30 пісень на слова А. Малишка («Київський вальс», «Ми підем, де трави похилі...», «Ти, моя вірна любов», «Стежина», «Вчителько моя», «Пісня про рушник», «Гаї шумлять біля потоку», «Журавлі», «Білі каштани», «Колискова», «Пролягла доріженька» та ін.), Олександр Білаш - «Цвітуть осінні, тихі небеса...».

«Пісня про рушник» (1959)

У поезії А. Малишко відбив цілу гаму материнських почуттів - смутку, щемливого прощання з сином, коли він вирушав у дорогу життя, залишаючи рідну оселю. Спираючись на фольклорні образи, традиції і звичаї народу, поет змальовує хвилюючу сцену: мати випроводжає свого сина у великий світ, дарує йому «на щастя, на долю» найдорожче - вишиваний рушник. (Рушник з давніх часів був національною святиною, символізуючи злагоду, благополуччя, кохання, згоду. Молодим, коли брали шлюб, рушника кладуть під ноги на щастя, ним прикрашають оселю, стіл перед урочистими подіями) Твір побудовано як монолог ліричного героя, його щира сповідь, розповідь про найріднішу людину у світі. У центрі пісні - образ матері, краса її вчинку й душі, український рушник - символ її любові й благословення.